

СТАН УМОВ ПРАЦІ ТА ЗАХВОРЮВАНОСТІ ЛОР-ОРГАНІВ РОБІТНИКІВ В ВИРОБНИЦТВІ НАТУРАЛЬНОЇ ШКІРИ

Завгородній І.В., Сидоренко М.О., Дмуховська Т.М.

Харківський національний медичний університет

Виробництво натуральних шкір вважається традиційною для України галуззю легкої промисловості. Умови праці в шкіряному виробництві є надзвичайно важкими і шкідливими, зумовлюючи високу загальну захворюваність і патологію окремих органів і систем.

Нами проведені комплексні дослідження умов праці та захворюваності працівників на Харківському виробничому шкіряному об'єднанні «Більшовик» (ХВШО «Більшовик») та на Вознесенському (Миколаївської обл.) АТ «ВОЗКО».

Стан ЛОР-органів досліджено у 232 робітників ХВШО «Більшовик» та у 497 робітників ВАТ «ВОЗКО» і відповідно у 49 і 47 осіб контрольних груп. Одночасно проведено вивчення ступеня шкідливості і небезпечності факторів виробничого середовища: мікроклімату (температура, вологість, швидкість руху повітря), біологічних чинників, фізичних (шум, вібрація), хімічних (15 хімічних сполук), психофізіологічних (важкість, напруженість праці).

Аналіз показників захворюваності з тимчасовою втратою працездатності на ХВШО «Більшовик» свідчить про наявність певних особливостей, що могли бути обумовлені впливом несприятливих виробничих чинників, а саме, показник випадків непрацездатності осіб основної групи суттєво перевищував рівень цього показника в контрольній групі в усіх вікових і стажових підгрупах.

Аналіз структури захворюваності робітників за критерієм показника кількості випадків та днів непрацездатності на 100 працюючих встановив, що на першому місці були хвороби органів дихання, які переважали серед працюючих у порівнянні з контрольною групою. Кратність захворювань (4 рази і більше) була також більша в основній групі у порівнянні з контролем, що свідчить про вплив факторів виробничого середовища.

Результати оцінки стану ЛОР-органів на ХВШО «Більшовик» переконливо свідчать про наявність виробничо-обумовлених зрушень в робітників основної групи, серед яких $30\pm 3\%$ мали захворювання ЛОР-органів, що вірогідно перевищує таке серед осіб контрольної групи ($10\pm 4\%$). Субатрофічні фарингіти і субатрофічні риніти є найбільш поширеними нозологічними одиницями у робітників основної групи, частота яких вірогідно перевищує контрольний рівень, що особливо відноситься до осіб зі стажем 10

років. Типовими для шкіряного виробництва скаргами в осіб основної групи слід вважати сухість і дертя в горлі, а також сухість у носі з періодичними носовими кровотечами.

На Вознесенському АТ «ВОЗКО» найбільш поширеними нозологічними одиницями серед захворювань ЛОР-органів у робітників основної групи були суботрофічні фарингіти. Встановлено підвищення відсотка хворих зі збільшенням віку та виробничого стажу. Найбільше число осіб основної групи відноситься до вікової групи 40 років і більше та стажової групи більше 10 років. Найбільш частими характерними скаргами були скарги на періодичні носові кровотечі, важке дихання через ніс, сухість у носі та сухість і дертя в горлі, на що скаржилися робітники основної групи найчастіше при стажі понад 10 років.

Факторами виробничого середовища, які зумовили підвищення захворюваності ЛОР-органів в основних групах на дослідних підприємствах, в першу чергу, були показники мікроклімату, а саме, сухість або значна вологість повітря при низьких швидкостях його руху; різкі коливання температур у літній та зимовий період. Крім того, на окремих етапах технологічних операцій виробництва шкіри у повітря робочої зони постійно надходили хімічні речовини за рахунок негерметичності технологічних процесів та низької ефективності роботи загально-обмінної вентиляції. Із 15 хімічних сполук, які були виявлені нами у повітрі робочої зони підприємств для 13 сполук критичними органами були органи дихання, 8 сполук мали подразнюючу дію, 6-відносилися до 1-2 класу шкідливості, а хромати і біхромати мають канцерогенні і алергічні властивості.

Дія мікрокліматичних та хімічних чинників посилюється показниками важкості та напруженості трудового процесу. Наші дослідження дозволили виявити групи ризику щодо ЛОР-захворювань та запропонувати технологічні, санітарно-технічні, планувальні та медикопрофілактичні заходи.